

HUMESO WA VUHANGALASAMAHUNGU WA NHLANGANELO SWIRHO SWA SACU SWI SAYINA LULAMISELO RA NDZHUNGHISO WA LEMUKO WO FANA

Johannesburg, 31 Mudyaxihi 2023 - Vaxavisi lava pasisiweke eBotswana, Eswatini, Lesotho, Namibia na Afrika-Dzonga va ta vuyeriwa ku suka eka tihakelo ta le hansi ta vuxavisi na nkarhi wo hetisisa wo hatlisa eka mitundzo na swirhumelwavambe, hi mhaka ya Ndzhunghiso wa Lemuko wo Fana lowu sayiniweke namuntlha hi Matikoswirho ma ntlhanu ma Southern African Customs Union (SACU).

Tihloko ta Vulawuri bya Xibalo eBotswana, Eswatini, Lesotho, Namibia na Afrika-Dzonga, ti pfumerile ku lemuka vatundzi na varhumelavambe va vona lava nyikiweke xiyimo xa *Authorised Economic Operator (AEO)*.

Vaxavisi lava nga tiAEO eka xifundza xa SACU va ta vuyeriwa ku suka eka vulawuri lebyi hatlisisiweke na tihakelo ta vulawuri leti hungutiweke eka mbhasiso wa khasitomo.

Phurogireme ya *Authorised Economic Operator (AEO)* i xinakulobye xa nkoka xa Khasitomo-Bindzu. Yi vuyerisa mavandla hamambirhi hikuva yi nyika nkarhi eka vulawuri bya Khasitomo ku avela vutihlamuleri bya vulandzelelanawu na nsirhelelo na sekithara ya phurayivhete naswona eka nkarhi wo fana, yi ta vuyerisa hi mivuyelo yo hlaya ya mfambiso wa vuxavisi.

Tiphurogireme ta Xinakulobye ta muxaka lowu na vuxavisi ti ta pfumelela vulawuri bya xibalo ku fikelela swo tala hi ku tirhisa matimba matsongo, hi xikongomelo xo tiyisisa vulandzelelanawu bya ntsakelo byo hlayiseka na nkarhi wo leha hi ku tirhisa mihlohlotelo. Vatirhisi lava va Ikonomi lava Pasisiweke va fanele ku hlayisa tiphurosepe ta matirhelo ma le ndzeni ma xiyimo xa le henhla no va na rhekhodo leyi faneleke ya vulandzelelanawu naswona kwalaho, hi le tlhelo, va ta amukela mivuyelo ku seketela mabindzu lama.

Phurogireme ya SACU yi seketela timodele ta vulandzelelanawu bya misava leti tirhelaka sisteme leyi engeteriweke ya vulandzelelanawu bya ntsakelo. Leswi swi lava leswaku Khasitomo yi veka vutitshembi eka vaxavisi lava hlawulaka ku landzelela.

Tihloko ta Vulawuri bya Xibalo ta SACU ti tinyiketerile “ku endla swo antswa leswi hi nga ta swi kota ku fambisa vuxavisi byo hundza xifundza ku tiyisisa ku humelela ka *Africa Continental Free Trade Agreement*, ku valanga swivandla swa wona hinkwaswo no lungheka ku hlamula eka mixungeto ya wona hinkwayo.

Pheji ra 1 ra 3

“Swi le mavokweni ma hina tanihi varhangeri va Vulawuri bya Xibalo bya SACU ku tirha xiavekulu, eku hunguteni swinene masalela ma nkani ma vusweti, nkandzanganano na mpfumaleko wa mitirho exikarhi ka vanhu va hina exifundzeni xa hina na ku tlula.”

Varhangeri va SACU va vurile leswaku va tshemba eka swinakulobye, ku kota ku tirha na, na hi ku tirhisa van’wana ku antswisa mbangu hinkwawo wa bindzu ku seketela vumandzelenawu bya ntsakelo. “Tanihi SACU, hi vekile phurogireme leyi nyiketeriweke ku antswisa mfambiso wa vuxavisi,” va engeterile.

Khomixinara wa SARS, Edward Kieswetter, u vule leswaku “phurogireme ya AEO yi seketela xikongomelo xa kungu ra SARS xo tirhela ku ya eka vumandzelenawu bya bya ntsakelo. Leswi swi lava SARS yi veka ntshembo wo tala eka vahakelaxibalo na vuxavisi lava hlalulaka ku landzelela. Phurogireme ya AEO yi endla swona leswi! Xiyimovuyeriso i mpimo wa mpasiso, xindzhuti, na ntshembo wo fana leswi akiweke exikarhi ka mavandla lama nga na mivuyelo yo khomeka hi xivumbeko xa ku phurosesiwa loku hatlisisiweke na matshalatshala man’wana.”

Ttn Kieswetter u engeterile leswaku ku sayiniwa ka namuntlha ka Ndzhunghiso wa Lemuko wo Fana swi ta ndlandlamuxa ku ya emahlweni swivandla swa vuxavisi no hoxa xandla eka nkholuko wa tinhundzu exikarhi ka matiko ma SACU. MRA yi ta tlhela yi tiyisa vuhlayiseki bya sisiteme yo humelerisa no phakela swikumiwa eka vuxavisi bya tinhundzu hi ku tlakusa vulawulanxungeto bya byandlalonyingi no nyika mfambiso wa mivuyeloeka vuxavisi lava pasisiweke.

Enkarhini wa sexini ya namuntlha, leyi a yi pfuleriwile mani na mani na vahangalasangungu, Ttn Kieswetter u vurile leswaku khasitomo yi fanele swileriso swa yona swo xakelana - fambisa vuxavisi lebyi nga enawini lokohiletlhelu ku sindzisiwa milawu ya tiko.

“Leswimbirhi a swi le ku phikizaneni. Kambe hi nge swi koti ku endla leswi hi ri hexe - hi lava n’wana tanihi vanakulobye wa vumaki na varhangeri va mabindzu, hi lava valawurikuloni va Khasitomi - hikuva ndzilekani i ntila lowu avaka exikarhi ka matiko mambirhi, kambe tindhawu to nghena no huma ti hlanganisa matiko ma hina. AEO yi pfumelela vakulobye havambirhi ku tirhisana ehenhla ka ntsakelo wa vona wo khuma.

“Hi fanele ku twisisa leswaku mbuyelo wa ntirho wa hina wu fanele wu va nhluvukiso wa swa ikhonomi ya vanhu wa tikoxirho rin’wana na rin’wana leswaku n’wana un’wana na un’wana wa nhwanyana, mufana, kokwana un’wana na un’wana na munti wun’wana na wun’wana va vuyeriwa,” ku vurile Ttn Kieswetter.

Matsalaninkulu wa SACU, Ttn Thabo Khasipe, u te: “Phurogireme ya AEO sweswi yi tekeriwa enhlokweni hi SACU leswaku mivuyelo leyi yi nga ndlandlamuxiwa ku ya eka mabindzu lama landzelelaka nawu no pasisiwa, ku tirha hi ndlela yo kala mafundzu emindzilekanini exikarhi ka matikoswirho ma SACU.”

Ttn Khasipe u hlohloterile bindzu ku vumba swinakulobye swo vuyeriwa matlhelo hinkwawo hi ku tirhisa phurogireme ya AEO leswaku xifundza xi kota ku engetela mivuyelo ya swa ikhonomi eka vaakitiko va rona. “Leyi sisiteme ya VIP eka vuxavisi eka xifundza leyi nga ta pfuneta eku hluvukiseni ka xifundza,” u vurile.

Mayelana na vuxokoxoko byo engetelela: sarsmedia@sars.gov.za

Pheji ra 2 ra 3

Ms. Kungo Mabogo
SACU Secretariat
Communications Manager
Email: info@sacu.int
Cell: +264811468385

Pheji ra 3 ra 3

